

Triin Leetmaa

Saatja: Tarmo Niitla <Tarmo.Niitla@keskkonnaamet.ee>
Saatmisaeg: teisipäev, 4. juuli 2023 18:42
Adressaat: Leeles.Lilleorg@tallinnlv.ee
Koopia: Triin Leetmaa; mihkel; Gunnar Sein
Teema: Veiste karjatamine Kõrkjasaarel
Manused: 1688382910023_Keskosa.JPEG; 1688382940075_1148_Oosa_madal.JPEG;
1688383217939_450_NWosa_osaltsoodud.JPEG; 1688383477020_450
_NOosa_grupipilt.JPEG

Austatud Leeles Lilleorg!

Pöördusite Riigimetsa Majandamise Keskuse looduskaitseosakonna (edaspidi ka RMK LKO) poole seoses Pirita jõeoru maastikukaitsealal Kõrkjasaarel asuvate pärändniitude ehk poollooduslike koosluste hooldamisel karjatamise teel esile kerkinud söödapuuduse probleemiga, koos küsimusega selle lahendamise võimalustest veiste lisa söötmise abil. Selle kirja koopia sai ka Keskkonnaameti (KeA) maahooldusbüroo (MHB).

Pirita jõeoru maastikukaitseala kaitse-eesmärkide hulka kuulub EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaikade sh lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), lamminiitude (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) ning puisniitude (6530*) kaitse. Kõrkjasaare pärändniidud kuuluvad valdavalt elupaigatüüpi 6510, aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud ehk viljakad pärisaruniidud, vähem, eelkõige jõe kaldaservade madalamtel aladel, 6450, lamminiidud ehk luhad.

Pärändniitude ehk poollooduslike koosluste kaitse põhieesmärgiks on neis võimalikult kõrge loomumase elurikkuse tagamine kõigis elustikurühmades, mis on võimalik vaid nende regulaarse hoolduse teel vastavalt eri niidutüüpidele ette nähtud hoolduskavadele, mis on üldkättesaadavad Keskkonnaameti kodulehe pärändniitudele pühendatud osast <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/looduskaitse/parandniitude-hooldamine>.

Põhilisteks pärändniitude hooldusvõteteks on niitmine ja karjatamine, parima tulemuse annab nende meetodite vaheldumisi kasutamine. Niidu hooldamisel kariloomade abil tuleb karjatamiskoormuse valikul arvestada nii konkreetse niidu omadusi kui ka käimasoleva taimekasvuperioodi ilmastikutingimusi vältimaks ühelt nii ülekarjatamisega kaasnevaid probleeme – niidukamara hävitamine liigse tallamisega, loomade nälga jäämine, kui ka alakarjatamisest johtuvaid – võsa pealetung, kulumati teke, jõulisema levikuga ebasoovitavate liikide (nt kerahein, mets-harakputk) vohamine. Varasemalt oli toetuse andmiseks seotud karjatuskoormuse piirideks aruniitudel 0,2 kuni 1,2 ja lamminiitudel 0,2 kuni 1,0 loomühikut hektari kohta (LÜ/ha), praegu ei olda selles osas nii ranged, igale niidule piisava, kuid mitte ülemäärase karjatuskoormuse üle otsustab hooldaja, et tagada taimekasvuperioodi lõpuks valdavalt madalaks söödud niiduala, mille rohukamar on valdavalt terve. Nii ala- kui ülekarjatamist välditakse karjatuskoormuse reguleerimisega ja loomade ümberpaigutamisega erinevate pärändniitudel paiknevate karjamaade vahel. Loomade lisa söötmine, sh loomade karjatamine vaheldumisi pärändniidul ja kultuurrohumaal ei ole lubatud tegevus, kuna sellega tuuakse pärändniidule ebasoovitavate taimeliikide seemneid (Aru- ja soostunud niitude hoolduskava lk 54, Luhtade hoolduskava lk 43). Ka rikastaks lisa söötmine pärändniitu liigseta toitainetega ja tooks kaasa täiendava tallamiskoormuse ning kulumati tekke söötiskoha ümbruses.

Pirita jõeoru Kõrkjasaare hooldatavaid pärändniite käis eile, esmaspäeval, 3. juulil 2023. a üle vaatamas ja olusid fotodokumenteerimas KeA MHB spetsialist Maarja Vilpart.

Kohapealse vaatluse käigus selgusid järgmised asjaolud:

1) RMK LHT objekti nr 1148 niidualad on ida- ja kaguosas valdavalt madalaks söödud ehk hästi hooldatud seisundis ning vajavad karjatuspuhkust ädala tekkeks. (foto: 1688382940075_1148_Oosa_madal)

- 2) Sama objekti põhja ja loodeosa on vaid mõõdukalt söödud, vajadusel saaks loomad sealtni veel arvestatavas koguses toitu. (foto: 1688382910023_Keskosa)
- 3) Objekt nr 450 niidutaimestik on valdavalt vähesöödud või taastuv selle lääne-loodepoolses osas. (foto: 1688383217939_450_NWosa_osaltsoodud)
- 4) Objekt nr 450 kirde-idapoolse lahustüki karjamaa, kus veised ka 3. juulil asusid, on valdavalt söömata, kõrgekasvuline rohustu ulatub kohati veistel turjani (foto: 1688383477020_450_NOosa_grupipilt).

Keskkonnaamet on seisukohal, et praeguses hooldusseisus pole veistel Kõrkjasaare niitudel niipea toidupuudust karta, kuigi OBJ 1148 niidualade ida- ja kaguosa on valdavalt madalmurusaks söödud oleks ka selle põhja ja läänosas veel nüüd juuli algusestki omajagu taimi süüa, eriti kui piirata loomade pääs madalmurusaks söödud osale. Loomade üleviimisega OBJ 450 idapoolsele karjamaale on, otsustades 1148 madalaks söödud idaosa põuakahjustuste ja 450 rohustu kõrguse ja hariliku tõlkja jõudmist õitsemisega lõppjärku (varasemate õite viljad juba valmivad) järgi, veidi hiljaks jäänud. Võib oletada, et tõlkja varte alumisi poolpuitunud osi loomad enam kuigi meelsasti ei söö. Soovituslikult võiksid loomad veel vähemalt nädalaks jääda objekt 450 idapoolsele karjamaale, seejärel mõneks ajaks sama objekti läänepoolsele. Praegu madalmurus 1148 idaossa tuleks loomade pääs vähemalt kuuks ajaks piirata. Kui mõlemad 450 karjamaad on madalaks söödud, siis lasta nad sööma 1148 põhja- ja lääneosas.

Juuli alguse suurte vihmadega lõppes taimekasvule tuntavalt, eriti niidetud või tugevalt karjatatud aladel, pidurit tõmmanud üle kuu kestnud ebatavaliselt pikk põuaaeg, mistõttu Keskkonnaameti MHB ei näe täna põhjendust ka karjatuskooormuse vähendamiseks Kõrkjasaare niitudel.

Lisasöötmine pärandniitudel tuleb kõne alla siiski vaid äärmuslikel erandjuhtudel, milleks Kõrkjasaare niitude praegused olud kuidagi võimalust ei anna. Hoiame teemal siiski „silma peal“, et koosluste hooldusel saavutataks taimekasvuperioodi lõpuks võimalikult hea tulemus ning samas loomad nälga ei jääks.

Kui teema osalistel jäi üles veel küsimusi olen lahkesti valmis neile kirja teel oma pädevuste piires vastama.

Lugupidamisega

Tarmo Niitla

spetsialist | maahoolduse büroo
looduskaitse korraldamise osakond | Keskkonnaamet
+ 372 5688 4341
tarmo.niitla@keskkonnaamet.ee
Aleksandri 14 / 51004 Tartu / Eesti

www.keskkonnaamet.ee | www.kaitsealad.ee
[Keskkonnaamet Facebookis](#)

usaldusväärsus • hoolivus • koostöötahe • tulemuslikkus